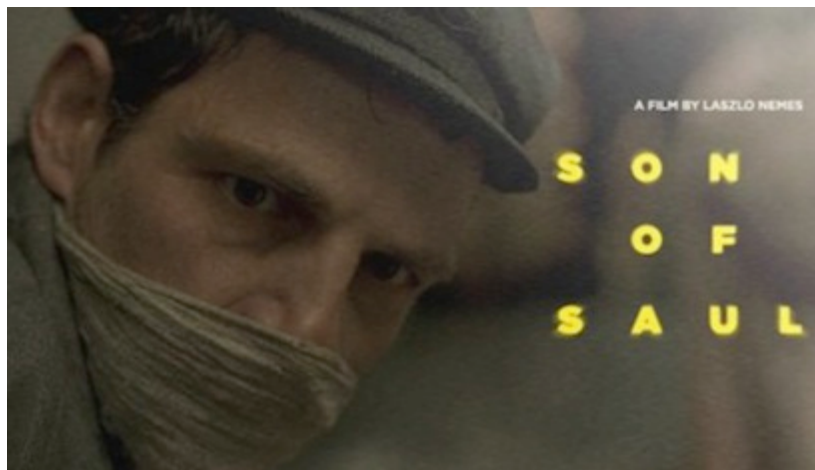

Saul Fia (Son of Saul)

De Getta Neumann

Un film neobișnuit despre Holocaust, mai dur și mai puțin emoțional decât tot ce cunosc. Nu am vărsat o lacrimă, dar am ieșit cu capul într-o încleștare înfiorătoare.

Laszlo Nemes, cineast maghiar de 38 de ani, din familia căruia mulți au pierit în Holocaust, a produs un film care a suscitat multe discuții, a fost distins cu Grand Prix la Festivalul de la Cannes și a fost nominalizat la Golden Globe ca cel mai bun film străin.

Saul (jucat de Geza Rohrig, poet, profesor de iudaistică, actor) face parte din *Sonderkommando*, deportații aleși să conducă noii veniți în lagărul de exterminare spre camerele de gazare, să trieze hainele, ochelarii, bijuteriile, să curețe, să împingă cadavrele spre cuptoarele de incinerare, să strângă cenușa cu lopata. Îți vine greu să înșiri toate acestea, darămite să le vezi. De fapt, clement și pudic, Nemes te lasă doar să le zărești prin ceață. Arta lui este să arate infernul indirect, camera de filmat urmărind mereu fața rigidă și opacă a lui Saul, pe care nu i se citesc sentimentele sau gândurile, doar încordarea maximă. Tot ce e în jur se vede ca prin pâclă, în schimb gemete, vaiete, țipete, scrâșnete, bufnituri se aud clar, răsunând într-o lume strâmtă, înghesuită pe ecranul îngust, aproape pătrat, ceea ce accentuează senzația de clausturare, de strangulare.

Un băiat supraviețuiește prin minune gazării, doar ca să fie ucis cu mâinile goale de un nazist. Martor al acestei scene, Saul recunoaște în copil propriul său fiu. Poate își închipuie că îl recunoaște, nu se știe, nici măcar nu e sigur că a avut un fiu. Își pune în cap să-i organizeze o înmormântare demnă, cu un rabin care să spună Kadiș. Pentru a realiza imposibilul, Saul nu cunoaște limite: răpește cadavrul din camera de disecție, punând în primejdie medicul evreu responsabil. Într-o goană în care fiecare clipă ar putea să-i aducă moartea, caută și găsește un rabin pe care-l înșfacă dintre cei care sunt împinși spre groapa comună. Este obsedat, este nebun. Ignoră și periclitează planul de evadare al celorlalți deținuți și – unul din prizonieri îi și face reproșul – uită de cei vii în favoarea celor morți.

Povestea, ambiguă și cu totul neverosimilă, este menită să fie înțeleasă ca o alegorie. Hotărârea nesăbuită a lui Saul Ausländer de a îngropa una din milioanele de victime se poate interpreta ca ultima zvâcnire a umanității în acest om care opune cruzimii cinstea și demnitatea. Tot așa de posibil e că actul lui, absurd și inutil, ba chiar dăunător pentru alții, un produs al dezumanizării, reflectă absurditatea nazismului.

În discuțiile mele purtate cu prieteni, m-a surprins cât de mult vorbim despre virtuozitatea tehnică impresionantă a cineastului. Într-adevăr, Nemes este iscusit și subtil în crearea suspansului și a groazei, dar nu în stârnirea emoției și a empatiei, ceea ce probabil nici nu era obiectivul lui.

Am ezitat mult înainte de mă decide să văd filmul. Fratele mult iubit al mamei mele, cel care ar fi fost unchiul meu, a fost în Sonderkommando la Auschwitz. În februarie anul acesta, am văzut un interviu cu Manci Mezei, o prietenă foarte apropiată a mamei mele, care povestește despre deportare, despre Auschwitz. Am fost zguduită să o aud la minutul 36:20 vorbind despre Moși, fratele prietenei ei Edit, mama mea. Când s-au întâlnit în lagăr, Moși i-a spus: "Tu știi unde lucrez eu? ... Știi că soarta mea e pecetluită. ... Ce știi despre Edit?" În săptămâna următoare i-a adus lui Manci, surorii ei și mamei ei "pilule contra gripei" și haine calde.

https://www.youtube.com/watch?v=btKKt_JZ36o

Sunt sigură că Manci nu i-a povestit mamei mele cele de mai sus, pentru că nu voia să o întristeze și mai mult. Păcat... Mamei i s-a spus că Moși a pierit într-o încercare

de evadare. Cert este că în ultimele lui zile din viață, s-a gândit la sora lui și a ajutat pe alții.

Din filmul "Fiul lui Saul" am reținut oroarea lagărului morții. Din mărturia lui Manci am aflat încă o dovadă a omeniei care a supraviețuit chiar și în infernul de la Auschwitz.

Moisi in casa parinteasca din Sighet

